

Rapport

Onderzoek jaarverslag 2017

Faculteit CenR Rechtswetenschappen

Tbv de OU website

Open Universiteit
www.ou.nl

Deel 1: Management samenvatting

1.1. Onderzoek meerjarenplan

In 2014 is het cluster RW van start gegaan met het nieuwe onderzoeksprogramma “Recht in een geïndividualiseerde netwerksamenleving”.

Randvoorwaarden voor het nieuwe programma waren dat het vakgebied overstijgend zou zijn en zou aansluiten bij de maatschappelijke realiteit. Op basis van diverse rapporten van onder meer de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, de SER, het Sociaal Planbureau en de Ombudsman zijn twee thema's onderscheiden. Deze twee thema's zijn enerzijds 'vernetwerking' en anderzijds 'individualisering'.

Globalisering, digitalisering/informatisering, sociaal culturele bewegingen en de herstructurering van kapitalisme en 'statism' zorgen voor verdichting en verwevenheid binnen de samenleving. Systemen, actoren en factoren zijn zodanig met elkaar verweven geraakt, dat er een scala aan netwerken is ontstaan. Deze variëren in dichtheid, nabijheid, intensiteit, wederkerigheid en diversiteit. Alles en iedereen is steeds meer met elkaar verbonden.

Individualisering is volgens het SCP al sinds de Verlichting een blijvende ontwikkeling binnen de samenleving. Hoewel empirisch niet kan worden gemeten tot hoever individualisering reikt (men spreekt ook wel van maatschappelijke dynamiek in plaats van individualisering), neemt met individualisering een hoog niveau van welzijn de keuzevrijheid enorm toe. Mensen uiten zich anders op grond van verschillende belangen/voorkeuren. Traditionele gezins- en familiesamenstellingen veranderen en worden complexer. Het aantal alleenstaande huishoudens is stijgende. Onder andere door individualisering ontstaat ook 'verharding' in de samenleving en een gevoel van onbehagen (sociale onveiligheid, overlast en agressie) onder burgers.

De algemene onderzoeksvraag van dit programma luidt als volgt:

Hoe functioneert het recht in een geïndividualiseerde netwerksamenleving, rekening houdende met (nieuwe) verweven rechtsverhoudingen, rechtsvormers en rechtsbronnen en kan het recht een rol spelen in het creëren, bestendigen en ordenen van verbindingen?

Hieraan wordt invulling gegeven door een viertal subthema's.

1. Verknoot: multidimensionale en meerpartijenverhoudingen in het recht

Deze problematiek doet zich op het gebied van het privaatrecht met name voelen in het contractenrecht, het leerstuk van de samenhangende rechtsverhoudingen in het bijzonder. Steeds meer partijen gaan zich specialiseren. Hierdoor neemt de onderlinge concurrentie af, maar ontstaat tegelijkertijd een grotere wederzijdse afhankelijkheid.

Voor het strafrechtelijk onderzoek betekent dit dat bijzondere aandacht gegeven zal worden aan de gevolgen van de hierboven aangeduide ontwikkelingen voor de rollen in het strafproces en de normering van die verhoudingen onder toenemende EU bemoeienis. Bijv. wat gebeurt er ten aanzien van de bewijsbeslissing door de rechter (nationaal en internationaal); welke ruimte heeft de rechter in het proces? De technologische veranderingen hebben evenzeer gevolgen voor materieel en formeel strafrecht. De binding aan een persoon of plaats vormt geen afspiegeling van wat nodig is om aansprakelijkheid adequaat te beschrijven of onderzoeksbevoegdheden te regelen/normeren naar de behoeften van de tijd. Daarin is cybercrime een bijzondere casus van een bredere problematiek van aanpassing van het recht aan snel wijzigende omstandigheden, waarbij vaak gekozen wordt voor ruimer omschreven normen en meervoudigheid in de handhaving (straf-, bestuurs- of privaatrechtelijk).

2. Voorbij nationale grenzen: de invloed van globalisering en Europeanisering op/van het recht

Een voorbeeld van dit subthema is de 2020 strategie van de Europese Unie waarbij al de regio's actief moeten streven naar duurzaamheid en inclusieve groei op al de beleidsdomeinen. Het volstaat aldus niet meer om bepaalde economische doelstellingen te verwezenlijken indien er niet tevens rekening wordt

gehouden met milieu- en sociale doelstellingen. In tegenstelling tot voorheen, worden niet- economische doelstellingen meer en meer verweven met economische overwegingen.

3. *Veiligheid in de geïndividualiseerde netwerksamenleving: omgaan met onheil en onzekerheid*

Heeft het recht een antwoord - en zo ja, welk antwoord - op multidimensionale problemen, zoals binnen het milieu en het omgevingsrecht, de onzekerheid en risicovorming rondom technologische ontwikkelingen en keerzijden, offline en online vormen van geweld en criminaliteit?

4. *Verschuivingen in macht & bescherming: (nieuwe) rechtsvormers en rechtsbronnen in de geïndividualiseerde netwerksamenleving*

Een vraag is, of de begrippen 'macht' en 'controle' zijn veranderd of gaan veranderen in een geïndividualiseerde netwerksamenleving, waarin nieuwe rechtsvormers en rechtsbronnen zijn ontwikkeld. Een andere vraag is, of de rechtsstatelijke waarborgen -de poortwachters van de democratische rechtsstaat- onverminderd hun waarde blijven houden. De rol van de overheid is veranderd, evenals die van burgers zelf.

1.1.1. Focus in rapportage jaar

Het onderzoeksprogramma loopt tot 2019. In 2017 is een aanvang gemaakt met de continuering van het programma in een nieuwe periode daarna. Ook voor 2018 zal daarbij aansluiting worden gevonden bij het project 'De veilige stad', waartoe al in 2017 activiteiten zijn ontplooid.. In 2017 is een start gemaakt met de vraag hoe en wanneer het onderzoeksprogramma (dat reeds voorwerp was van een midterm-review) geëvalueerd zal worden.

Ook in 2017 is sterk ingezet op het werven en begeleiden van binnen- en buitenpromovendi. In 2017 hebben 3 promoties plaatsgevonden binnen RW; in 2018 volgen er meer.

1.1.2. Onderzoekomgeving

Het jaar 2017 kenmerkte zich door ontwikkelingen binnen het deelwetenschapsgebied Rechtsgeleerdheid die hun impact hebben en zullen houden op het onderzoek. Met name is in 2017-2018 een aantal nieuwe medewerkers aangetreden waaronder nieuwe hoogleraren op de gebieden staatsrecht, bestuursrecht, metajuridica, en strafrecht. Onder leiding van deze nieuwe leerstoelhouders Zoethout, Ortlep, Janse en Sluiter is de verwachting dat het onderzoek RW in de breedte een noodzakelijke kwaliteitsimpuls krijgt.

RW promovendi maken deel uit van de Graduate School en participeren in Wip-bijeenkomsten, waarbij ook de reguliere onderzoekers aanwezig zijn.

Meer in de breedte avn de faculteit mogen deze bijeenkomsten zeer succesvol worden genoemd.

Het bevorderen van den goede onderzoeksomgeving wordt tevens gerealiseerd binnen vakgroepen, en op landelijke promovendi-dagen voor binnen- en buitenpromovendi. In 2017 is daartoe geen gelegenheid geweest, voor 2018 is dit wel voorzien. Binnen de nieuwe onderzoekskaders (waarvan ook een nieuwe facultaire onderzoekscommissie deel uitmaakt) die vooral invulling krijgen door de inzet van bestaande en nieuwe hoogleraren wordt verwacht dat reeds eerder ingezette initiatieven (best practices meeting tussen promotores en begeleiders, onderzoekscommissie voor het deelwetenschapsgebied RW) versterkt kunnen worden in 2018 teneinde de onderzoeksomgeving te optimaliseren voor zowel eigen onderzoekers als voor binnen- en buitenpromovendi. Een eerste hooglerarenbijeenkomst (CenR) is daartoe in maart 2018 reeds gerealiseerd.

Diverse onderzoekers maken deel uit van landelijke onderzoekscholen, zoals ius commune.

1.2. Prestatie indicatoren

1.2.1. Visitatie

De visitatie van het onderzoek van het deelwetenschapsgebied Rechtsgeleerdheid is in 2017 inzet van intensief overleg binnen de deelfaculteit, en tevens met de nieuw benoemde hoogleraren. In 2018 wordt hierover een beslissing genomen.

1.2.2. HRM beleid

De onderzoeksruijnte is voor het deelwetenschapsgebied 30% voor de medewerkers met een onderzoekscijment in hun aanstelling. Vanuit de werkvloer is opgemerkt dat in 2017 met name de voor Youlearn benodigde inzet niet in alle gevallen heeft geleid tot het kunnen realiseren van de toegezegde onderzoeksruijnte.

1.2.3. Tweede geldstroom

In 2017 is geen 2° geldstroom onderzoek verricht.

1.2.4. Derde geldstroom

In 2017 is een 3° geldstroomproject verricht inzake Dutch Law regarding the Reorganisation of Insurance Companies', Rapport voor dr. J. Fournier LLM, Swiss Institute of Comparative Law, Lausanne.

1.2.5. Wetenschappelijke publicaties

Zie onder.

1.2.6. Promoties

Mechteld van der Vleuten is in 2017 gepromoveerd bij RW; zij was buitenpromovenda. Tevens zijn gepromoveerd bij RW Sven Kiljan en Imke Smulders. Ook dit zijn buitenpromovendi. Binnen RW is in 2017 twaalf maal deelgenomen aan een promotie- of beoordelingscommissie elders.

2. Deel 2: Bijlage cijfermatige rapportage van de onderzoek output

2.1. KUOZ

Zie onder.

2.1.1. Tijdsinzet onderzoek

Functiecatijorieën	WP1 (fte)	WP2 (fte)	WP3 (fte)	Totaal WP
Hoogleraar	1.5			1.5
Universitair hoofddocent	0.9			0.9
Universitair docent	2.4			2.4
Docent	0.1			0.1
Onderzoeker	0			0
Promovendi				
a. Promovendi	2.4			2.4
b. Contractpromovendi	0			0

2.1.2. Publicaties

2.1.2.1. Wetenschappelijke publicaties:

'Refereed' artikel in een tijdschrift	18
'Non-refereed' artikel in een tijdschrift	2
Boek	3
Boekdeel	15
Dissertaties*	2
Congresbijdrage Refereed	2
Congresbijdrage Non refereed	0

2.1.2.2. Vakpublicaties:

Artikel in een tijdschrift	27
Boek	1
Boekdeel	8
Annotatie	0
Congresbijdrage	2
Protocol	0
Rapport	2

2.1.2.3. Populariserende publicaties:

Boek	0
Boekdeel	2
Bijdrage in dag-/weekblad of tijdschrift	13

2.1.2.4. Andere resultaten

Octrooi	0
Boekbespreking	0
Boekredactie	3
Tijdschriftredactie	21
Inaugurele rede	0
Afscheidsrede	0
Abstract	0
Ontwerp	0
Internet Televisie- of radio-optreden	14
Overig	0

2.1.2.5. Onderzoek gerelateerde activiteiten

Key-note voordracht	5
Lezing	20
Congresorganisatie	3
Beoordelings- en promotiecommissie	12
Lidmaatschap van commissies	5
Lidmaatschap van een academie	0
Lidmaatschap van advies commissies	1
Overig	3

Deel 3: Bijlage gespecificeerde onderzoek output.

Publicaties vaste staf RW 2017

3.1. Wetenschappelijke publicaties:

- Ernes, A., Kelly v. Fraser compared to the Allocation of Risk in Agency Law in the Netherlands, *European Journal of Commercial Contract Law* 2017 Volume 9, Number 3, p. 101-106.
- Hendrikse, M., 5 jaar nieuw vermogensrecht: uitleg van overeenkomsten in het handelsrecht, *NTHR* 2017-3, p. 133-140
- Hendrikse, M., Should one adapt art. 29 CMR?, *EJCCL* 2017-1/2, p. 22-26
- Janse, R., 'The evolution of the political criteria for accession to the European Community, 1957–1973' in: *European Law Journal*, 2017, [DOI: 10.1111/eulj.12253] <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eulj.12253/full>
- Smulders, I., Spooren, W. & E. Kolkthoff, 2017. Police Tweets and Public Perceptions of Safety and Police Performance: An Experiment on Framing and Other Tweet Content. *Open Library of Humanities*, 3(1): 9, pp. 1-22, DOI:https://doi.org/10.16995/olh.198.
- Van Halderen, R., & E. Kolkthoff. 2017. Noble Cause Corruption Revisited: Toward a Structured Research Approach. *Public Integrity*, 19(3), p. 274-293. Doi:10.1080/10999922.2016.1230689
- Lamers, A., 'De commandiet bestuurt maar beter niet', *TAV*, 2017/2, p. 13-16
- Lamers, A., 'De zorgplicht als goed huisvader voor een geleende zaak', *TAV*, 2017/8, p. 15-19
- Lamers, A. en Van Rossum, M., 'Uitleg van een eigendomsvoorbehoud in een consignatieovereenkomst. Enige opmerkingen naar aanleiding van ECLI:HR:2016:2984', *NTHR*, 2017/2, p. 68-70
- Mertens, R., De Wet verbetering functioneren verenigingen van eigenaars, *WPNR* 2017/7167, p. 809-812
- Reumers, M. 'The Business Rescue Craze in European Insolvency Law. You can't always have your cake and eat it too', *Ondernemingsrecht* 2017/95.
- Rossum, M. van, 'Consumenten en de koop van onroerende zaken', *TvC* 2017/2.
- Strikwerda, L., 'Virtuele activiteiten, echte strafbare feiten? Een rechtsfilosofische analyse van virtuele computercriminaliteit', *Strafblad* 2017, jaargang 15, nummer 4, p. 342-349.
- Wechem, E. van, Overleeft de survival clause? *Contracteren* 2017, p100 t/m 104 samen met mr. drs. J.H.M. Spanjaard
- Wechem, E. van, De vaststellingsovereenkomst en het echtscheidingsconvenant: een (on)gelukkig huwelijk? *REP* 2017/313 (afl. 5),
- Wechem, E. van, Kroniek van het vermogensrecht, *NJB* 2017/1905, p. 2515-2525, samen met Jac Rinkes
- Wechem, E. van, Kroniek van het vermogensrecht *NJB* 2017/833, p 989-999 Samen met Jac Rinkes
- Rinkes, J.G.J., Kroniek van het Vermogensrecht, *NJB* 2017/15, p. 989-999 (samen met THM van Wechem)
- Rinkes, J.G.J., Kroniek van het Vermogensrecht, *NJB* 2017/35, p. 2515-2525 (samen met THM van Wechem)
- Wechem, E. van, Yes or no to no oral modification clauses? *Contracteren* 2017, 47-52, samen met prof. H. Schelhaas
- Wechem, E. van, Mededelingsplichten vs. onderzoeksplichten bij overeenkomsten, Schuift de Hoge Raad in zijn vaste leer – enigszins verscholen – op naar het zwaartepunt van de onderzoeksplicht? *NJB* 2017/668, p 800-805
- Wechem, E. van, Is de nietigheidsecarterende (en)/of conversieclausule (severability clause) eigenlijk wel toegestaan? *Contracteren* 2017, p.13-16
- Zoethout, C., 'Should we be worrying about a Brexit from the European Convention on Human Rights now, too?' *Ancilla Iuris/Constellations of Law*, 2017, 21, p. 22-30

Artikelen in 'non-refereed journals'

- Albers, C.L.G.F.H., Commentaar en analyse van de conclusie van A-G Keus inzake bewijs en procedurele waarborgen bij de oplegging van punitieve sancties, ABRvS 5 juli 2017, JB 2017/151, p. 858-876.
- Sap, J.W., 'The Role of Human Rights in Setting the Boundaries of Sovereignty and the Autonomy of the EU Legal Order', in: *Amsterdam Law Forum*, 2017, 9, 2, p. 48-64, 16 p.

Boeken/monografieën

- Stol, W. en Strikwerda, L. *Strafrechtspleging in een digitale samenleving*, Den Haag: Boom juridisch 2017
- R.J.N. Schlössels, C.L.G.F.H. Albers, S. Hillegers, **Kole, S.**, *Kern van het bestuursrecht*, Den Haag: BoomJuridisch, 5de druk 2017
- Kole, S., P. Mendelts, F. Onrust, M. Stassen, T. Verstappen, A. de Waard, P. Herder, *Natuurbeschermingsrecht*, Amsterdam: Berghauser Pont Publishing, 1ste druk 2017

Hoofdstukken in boeken/boekdeel

- Albers, K., Lise Kjellevoid-Hoegge & Raymond Schlössels, The principle of effective legal protection in administrative law in the Netherlands, in: The principle of effective legal protection in administrative law, A European comparison, eds. Zoltán Sente and Konrad Lachmayer, London/New York: Routledge 2017, p. 231-250.
- Hendrikse, M., Algemene voorwaarden; de informatieplicht, in: Algemene Voorwaarden, Deventer:Kluwer 2017, p. 183-232 (samen met Jac Rinkes)
- Hendrikse, M., Algemene voorwaarden en verzekering, in: Algemene Voorwaarden, Deventer: Kluwer 2017, p. 751-789.
- Kaya, B., hoofdstuk 7: 'Is de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de bestuursrechter gewaarborgd in een netwerksamenleving?', Straatsburgse blik op rechterlijke onafhankelijkheid en onpartijdigheid', p. 119-131, in: A.H. Lamers en C.M. Zoethout (red.), *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief*, Zutphen: Uitgeverij Paris 2017.
- Van Halderen R.C., Kolthoff E. (2017). Noble Cause Corruption and Task-Related Rule-Breaking Behavior. In: Farazmand A. (ed.) *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*. Springer, Cham.
- Lamers, A., 'Hoe eigendomsvoorbehoud met derdenwerking tot rechtsonzekerheid leidt' in A.H. Lamers & C.M. Zoethout red., *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief*, Zutphen: Paris 2017, p. 179-183
- Mertens, R., De Vereniging van Eigenaars (VvE): het stiefzusje van de gewone vereniging, in Van de Pol, Beumers, De Kluiver, Overheul en Trapman (red.), *Vijftig weeffouten in het BW*, Nijmegen: Ars Aequi 2017, p. 171-179.
- Nelemans, M., 'Governing banks in Europe', in: A.H. Lamers & C.M. Zoethout (red.), *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief*, Zutphen: Uitgeverij Paris 2017.
- Rossum, M. van, Hoofdstuk 3 boek 'Algemene voorwaarden, Uitleg van algemene voorwaarden', Serie Recht en Praktijk, CA1, red. B. Wessels en R.H.C. Jongeneel, Wolters Kluwer, 2017.
- Rossum, M. van, en Linda Spronck: 'De klachtplicht en extinctieve verjaring als concurrenten', bundel OU, 2017.
- Strikwerda, L., 'Legal and Moral Implications of Child Sex Robots', in: J. Danaher & N. McArthur (eds.), *Robot Sex. Social and ethical implications*, Cambridge, MA: The MIT Press 2017, p. 133-151.
- Velden, B. van der, 'Burgemeestersbenoemingen in Heerlen midden 19e eeuw' in: T. Lamers & C.M. Zoethout ed., *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief* (Zutphen: Paris 2017) p. 89-100
- Zoethout, C., 'Judges in a network society - The European Court of Human Rights and transnational judicial dialogue', in: A.H. Lamers en C.M. Zoethout (red.), *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief*, Uitgeverij Paris, Zutphen 2017, p. 69-87
- Zoethout, C., 'Animal Welfare, Ritual Slaughter and the Progress in Public Morality', in: Jan Willem Sap, Carla M. Zoethout en Gerhard van der Schyff, *Ritual Slaughter, Animal Welfare and the Freedom of Religion*, VU University Press, Amsterdam 2017, p. 41-74
- Sap, J.W., 'Introduction – Ritual Slaughter, Animal Welfare and the Freedom of Religion', in: J.W. Sap, G. van der Schyff en C.M. Zoethout, *Ritual Slaughter, Animal Welfare and the Freedom of Religion*. Amsterdam: VU University Press, 2017, p. 7-9, 3 p.
- Sap, J.W., 'The Ban on Ritual Slaughter as a Deprivation of the Freedom of Religion', in: J.W. Sap, G. van der Schyff en C.M. Zoethout, *Ritual Slaughter, Animal Welfare and the Freedom of Religion*. Amsterdam: VU University Press, 2017, p. 11-40, 30 p.
- Sap, J.W., 'Europese burgerschapsvorming in het onderwijs', in: M. Laemers, M. Nolen, A. Overbeeke, H. Overes en R. van Schoonhoven (red.), *De houdbaarheid van het duale bestel*.

Overeenkomsten en verschillen tussen openbaar en bijzonder onderwijs 100 jaar na de Pacificatie. Den Haag: SDU. 2017, p. 137-156, 20 p.
 Sap, J.W., 'Het beroep van Frankrijk op de plicht tot collectieve bijstand in de oorlog tegen het internationale terrorisme', in: Ton Lamers & Carla Zoethout (red.), *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief*. Zutphen: Uitgeverij Paris, 2017, p. 39-52, 21 p.

Dissertaties

- Smulders, I, *#Politie: twittergebruik door wijkagenten & de veiligheidsbeleving van de burger*. Promotores: prof. dr. Emile Kolthoff, Open Universiteit en prof.dr. Wilbert Spooren, Radboud Universiteit Nijmegen. Promotie 8 december 2017 te Heerlen.
- Vleuten, M. van der, *Gemengde complexen, een onderzoek naar de juridische knelpunten in woongebouwen met zowel huurders als eigenaar-bewoners*, 1 september 2017. Maastricht, Nexus legal, ISBN: 978-94-91417-03-0, promotores R.F.H. Mertens en A.L.H. Ernes
- Sven Kiljan, 'Exploring, expanding and evaluating usable security in online banking', Promotores: prof. dr. M.C.J.D. van Eekelen en prof. dr. W.Ph. Stol
 Co-promotor: dr. ir. H.P.E. Vranken

Congresbijdragen

- Kolthoff, E. 2017. Ethics and Undermining Crime. Paper presented at the 2017 ASPA Annual Conference. Atlanta, GA, March 17-21.
- Kolthoff, E. and H. Nelen. 2017. Police Corruption and Organized Crime. Paper presented at the ASC 73rd Annual Conference. November 15 – 18, 2017, Philadelphia, PA.
- Lamers, A., 23 november 2017; De nadere juridisering van het hoger onderwijs, 11^e jaarcongres Nederlandse Vereniging voor Examens, Nunspeet

3.2. Vakpublicaties

Artikelen in tijdschriften

- Dreissen, W. Annotatie bij HR 6 september 2016, nr. 3220.15, ECLI:NL:HR:2016:2016, *Nieuwsbrief Strafrecht* 2017, afl. 1, p. 65-67.
- Ernes, A.L.H., Het risicobeginsel bij onbevoegde vertegenwoordiging; een kantelpunt, *NTHR* 2017/2, p. 64-67.
- Ernes, A., Rubriek Hulp- en tussenpersonenrecht, *NTHR* 2017/5, p. 309-312.
- Ernes, A., Rubriek Hulp- en tussenpersonenrecht, *NTHR* 2017/4, p. 196-199.
- Ernes, A., Rubriek Hulp- en tussenpersonenrecht, *NTHR* 2017/2, p. 80-82.
- Ernes, A., Rubriek Hulp- en tussenpersonenrecht, *NTHR* 2017/1, p. 27-29.
- Kaya, B., **EHRC (EHRC 2017/194)**, Hof van Justitie EU (Grote Kamer), 16 mei 2017, zaak C-682/15, ECLI:EU:C:2017:2, *Berlioz Investment Fund SA t. Directeur de l'administration des Contributions directes*, Recht op een doeltreffende voorziening in rechte. Toegang tot de rechter. Recht om op te komen tegen het tot een derde gerichte verzoek om inlichtingen. Belastingontduiking. Belastingontwijking. Bijstandsrichtlijn. Verwacht belang. p. 617-623.
- Kole, S., ABRvS 21 december 2016, ECLI:NL:RVS:2016, Gst. 2017/63 (Nbw 1998 vergunning jachthaven Kortenhoef)
- Kole, S., ABRvS 28 december 2016, ECLI:NL:RVS:2016:3498, Gst. 2017/75 (Beheerplan Natura 2000-gebied Wooldse Veen)
- Kole, S., ABRvS 1 maart 2017, ECLI:NL:RVS:2017:552, Gst. 2017/105 (Nbw 1998 vergunning farmaceutisch bedrijf Overijssel)
- Kole, S., ABRvS 3 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1186, Gst. 2017/189 (Beheerplan Natura 2000-gebied De Wilck)
- Lamers, A., 'Samenhangende rechtsverhoudingen in het overeenkomstenrecht in nader perspectief: De Hoge Raad zet de deur nader open. Noot naar aanleiding van HR 14 juli 2017, NJ 2017/364 (Vissers c.s./Compaen)', *NTHR*, 2017/6, p. 354-358
- Lamers, A., 'Bindend afwijzend studieadvies, in één jaar erop of eronder', *Examens* 17/02, p. 18-20
- Lamers, A., 'De waarde van een buitenlands middelbareschooldiploma', *Examens* 17/05, p. 25-27
- Lamers, A., 'Judicium toegekend zonder grondslag', *Examens* 17/08, p. 21-23
- Lamers, A., 'Persoonlijke omstandigheden en het BAS-besluit', *Examens* 17/11, p. 21-23
- Lamers, A., 'Ongelijke kansen in het onderwijsprocesrecht', *Examens* 17/11, p. 16-20
- Rossum, M. van, en Emma van der Minne: 'De (on)mogelijkheid van ambtshalve toetsing van het Unierecht in hoger beroep', *TvPP* 2017/3.
- Rossum, M. van, Losbladige Groene Kluwer (art. 7:1 t/m 7:30 BW).
- Rossum, M. van, Overzicht van actuele ontwikkelingen op het terrein van vermogensrecht, *JUTD* 2017/8.

- Rossum, M. van, Overzicht van actuele ontwikkelingen op juridisch terrein, JUTD 2017/13.
- Rossum, M. van, Overzicht van actuele ontwikkelingen op het terrein van het vermogensrecht, JUTD 2017/21.
- Vleuten, M. van der, Akte is akte!, noot bij Hof Amsterdam, 28 februari 2017, zaaknr. 200.190.269/01, ECLI: NL:GHAMS:2017:654. Bouwrecht 2017/87, p. 542.
- Hellegers, D., Gebruik van een e-bankingsysteem voor het verstrekken van juridische informatie aan consumenten in het licht van Europeesrechtelijke vereisten om bepaalde informatie te verstrekken op een 'duurzame drager'. Enige opmerkingen bij HvJ EU 25 januari 2017, ECLI:EU:C:2017:38 (BAWAG), NTHR 2017-4, blz. 172-176

Boeken/monografieën

- Albers, C.L.G.F.H., "Bestuursrecht begrepen", derde druk, Den Haag: BJu 2017 (665 pagina's).

Hoofdstukken in boeken/boekdeel

- Albers, C.L.G.F.H., grondige herziening van hoofdstuk 5 De bestuursrechtelijke normering van besluiten, van Schlössels/Stroink, Kern van het bestuursrecht, R.J.N. Schlössels, C.L.G.F.H. Albers, S. Hillegers en S.D.P. Kole, Den Haag: BJu 2017, vijfde druk, p. 203-247.
- Albers, C.L.G.F.H., grondige herziening van hoofdstuk 6 Overheid en privaatrecht, van Schlössels/Stroink, Kern van het bestuursrecht, R.J.N. Schlössels, C.L.G.F.H. Albers, S. Hillegers en S.D.P. Kole, Den Haag: BJu 2017, vijfde druk, p. 247-275.
- Albers, C.L.G.F.H., grondige herziening van hoofdstuk 7 Handhaving, van Schlössels/Stroink, Kern van het bestuursrecht, R.J.N. Schlössels, C.L.G.F.H. Albers, S. Hillegers en S.D.P. Kole, Den Haag: BJu 2017, vijfde druk, p. 275-317.
- Albers, C.L.G.F.H., grondige herziening van hoofdstuk 10 Rechtsbescherming tegen de overheid: de rechter, van Schlössels/Stroink, Kern van het bestuursrecht, R.J.N. Schlössels, C.L.G.F.H. Albers, S. Hillegers en S.D.P. Kole, Den Haag: BJu 2017, vijfde druk, p. 351-431.
- Mertens, R., Groene serie Zakelijke rechten (losbl.), actualisering artikelsgewijs commentaar op art. 5:106 BW tot en met 5:135 BW, Deventer: Kluwer 2017.
- Sap, J.W., 'Europees recht', in: A. van Montfort (red.), *Hoofdstukken recht voor niet-juristen*. Den Haag: Boom juridisch, 2017, p. 371-396, 25 p.
- Velden, B. van der, 'Burgemeesterbenoemingen in Heerlen midden 19e eeuw' in: T. Lamers & C.M. Zoethout ed., *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief* (Zutphen: Paris 2017) p. 89-100
- Zoethout, C., 'Cadre Constitutionnel', in: *Droit des Pays-Bas*, Bibliothèque de l'Association Henri Capitant, LGDJ, Lextenso éditions, Issy-les-Moulineaux 2017, p. 23-31

Congresbijdragen

- Zoethout, C., (conference paper) 'Do we need to rethink the architecture of the European Convention of Human Rights?', conference of the IVR, International Verein für Rechts- und Sozialphilosophie, Lissabon 2017
- Zoethout, C., (conference paper) 'A Brexit from the European Convention on Human Rights too? Why British criticism of the Court should be taken seriously', conference paper, Hagen, 8 and 9 November 2017, 'Legal Implications of Brexit', FernUni Hagen

Rapporten

- Hans Nelen en **E. Kolkthoff**. 2017. *Schaduwen over de rechtshandhaving. Georganiseerde criminaliteit en integriteitsschendingen van functionarissen in de rechtshandhaving*. Onderzoeksrapport in opdracht van het WODC. Den Haag: Boom criminologie.
- Velden, B. van der, *Protection of linguistic minorities (a focus on speakers of autochthonous languages)*, In: Sergio Carrera e.a. ed., *Towards A Comprehensive EU Protection System For Minorities* (Brussels 2017) p. 141-157

3.3. Populariserende publicaties:

Populair boek/boekdeel

- Mertens, R., Mannen van het eerste uur, interview G.R. de Groot ter gelegenheid van 35 jaar Faculteit der Rechtsgeleerdheid in Maastricht, in: Mariken Lenaerts, *Onconventionele juristen*, 35 jaar rechtsgeleerdheid in Maastricht, Maastricht: UM 2017, p. 132-144.
- Sap, J.W., 'Woord vooraf', in: G. Zondergeld, *Rusland in Europa*. VDE-Europalezing 2016. Amsterdam: Vereniging Democratisch Europa, 2017, p. 6.

Artikelen in tijdschriften

- Lamers, A., 'MGB GT restaureren, wat kom je tegen?', *MG-Nieuws*, februari 2017, p. 20-22
- Lamers, A., 'Automuseum Melle Duitsland', *MG-Nieuws*, april 2017, p. 14-15
- Lamers, A., 'MGB GT restaureren, het resultaat?', *MG-Nieuws*, september 2017, p. 15-17
- Lamers, A., 'Autoverlichting', *MG-Nieuws*, december 2017, p. 11-13
- Reumers, M., 'Aandelen in een failliete boedel: wat kan, mag en moet een curator ermee?', *Tijdschrift voor Curatoren* 2017, nr. 2, p. 59-67.
- Reumers, M., 'Over verzekeraars in financiële moeilijkheden', *Tijdschrift voor Curatoren* 2017, nr. 4.
- Vleuten, M. van der, VvE's in onze buurlanden; de overeenkomsten en verschillen, *VvE Magazine* nr. 1, februari 2017
- Rinkes, J.G.J., Introductie bij A.P.M. Ansems, Aansprakelijkheid voor medische hulpmiddelen, Weert: Celsus juridische uitgeverij 2017, p. IX-X
- Sap, J.W., 'De gevaarlijke verleiding van de staatskerk', in: *NTKR: Tijdschrift voor Recht en Religie*, 2017 9, 2, p. 179-193, 15 p.

Bijdrage in dag/weekblad

- Janse, R., 'Europees ingrijpen in Poolse rechtsstaat is gerechtvaardigd', in: *NRC Handelsblad* 25 augustus 2017)
- Strikwerda, L. interviewt P. van Dijk, 'Met grote tas lopen kan risico zijn' *AD* 20 juli 2017.
- Vleuten, M. van der, Huurders in een VvE, goed idee! Artikel in *Zeisternagazine* 1 november 2017 (<http://www.zeisternagazine.nl/gemengdevve>)
- Vleuten, M. van der, Vergaande integratie van huurders in de VvE kan veel problemen voorkomen, interview. *VvE magazine* nr. 4, oktober 2017

3.4. Overige publicaties

Boekredactie

- Albers, C.L.G.F.H., Kern van het bestuursrecht, R.J.N. Schlössels, C.L.G.F.H. Albers, S. Hillegers en S.D.P. Kole, Den Haag: BJu 2017, vijfde druk (eindredactie).
- Lamers, A. en Zoethout, C. red., *De netwerksamenleving vanuit juridisch perspectief 2^e Bundel ter gelegenheid van het onderzoeksprogramma 'recht in een geïndividualiseerde netwerksamenleving' van de faculteit Cultuur- en rechtswetenschappen van de Open Universiteit*, Zutphen: Paris 2017
- Sap, J.W., G. van der Schyff, C.M. Zoethout (red.), *Ritual Slaughter, Animal Welfare and the Freedom of Religion*. Amsterdam: VU University Press, 2017, 101 p.

Tijdschriftredactie

- Albers, C.L.G.F.H., lid redactieraad Bestuursrechtelijk tijdschrift 'De gemeentestem' (double blind peer review)
- Albers, C.L.G.F.H., lid redactie en redactiesecretaris bestuursrechtelijk jurisprudentietijdschrift 'Jurisprudentie bestuursrecht'
- Ernes, A., Lid redactie *European Journal of Commercial Contract Law*
- Ernes, A., *Nederlands Tijdschrift voor Handelsrecht*
- Hendrikse, M., Hoofdredacteur *Nederlands Tijdschrift voor Handelsrecht*
- Hendrikse, M., Hoofdredacteur *European Journal of Commercial Contract Law*
- Hendrikse, M., Redacteur *Tijdschrift Vervoer & Recht*

- Janse, R., hoofdredacteur *Hague Journal on the Rule of Law*
<http://www.springer.com/law/international/journal/40803>
- Kolthoff, E., Associate Managing Editor tijdschrift *Public Integrity*. Philadelphia, PA: Taylor & Francis. ISSN 1099-9922.
- Kolthoff, E., Hoofdredacteur *Tijdschrift voor Veiligheid*. Den Haag: Boom. ISSN 1872-7948. (v.a. december 2015).
- Loo, I. van. Kifid kritisch op wijzigingsbedingen. Tijdschrift Aansprakelijkheids- en Verzekeringsrecht in de praktijk, nummer 1, februari 2017 / SDU
- Mertens, R., lid redactieraad Tijdschrift voor Bouwrecht (Tbr)
- Mertens, R., lid redactie VvErecht.nl
- Sap, J.W., *European Constitutional Law Review*
- Sap, J.W., *Philosophia Reformata*
- Vleuten, M. van der, redactielid www.vverecht.nl
- Zoethout, C., lid redactieraad tijdschrift voor bestuurswetenschappen en publiekrecht
- Rinkes, J.G.J., *Nederlands Tijdschrift voor Handelsrecht*
- Rinkes, J.G.J., *Het Verzekerings-Archief*
- Rinkes, J.G.J., *European Journal of Commercial Contract Law*
- Rinkes, J.G.J., *Tijdschrift Aansprakelijkheids- en Verzekeringsrecht*
- Rinkes, J.G.J., *Wolters Kluwer College Bundel*

Internetbijdrage, televisie-, radio-optreden

- Janse, R., geïnterviewd t.b.v. Evert van Vlastuin, 'Storm over de (zogenaamde) rechtsstaat', *Reformatorisch Dagblad* 11 februari 2017, <https://www.rd.nl/vandaag/buitenland/storm-over-de-zogenaamde-rechtsstaat-1.1374752>
- Sap, J.W., 'De redding van de euro', 26 april 2017, Open Universiteit, webcolumn OU.
- Sap, J.W., 'Vermerkeling', 18 januari 2017, Vereniging Democratisch Europa, democratisch-europa.nl
- Sap, J.W., 'Verdediging', 1 februari 2017, Vereniging Democratisch Europa, democratisch-europa.nl
- Sap, J.W., 'Verarming', 14 maart 2017, Vereniging Democratisch Europa, democratisch-europa.nl
- Sap, J.W., 'Verbrokkeling', 23 april 2017, Vereniging Democratisch Europa, democratisch-europa.nl
- Sap, J.W., 'Nacht van de Grondwet Nr. 2, Amsterdam, De Balie, 22 december 2017
- Strikwerda, L. interview: 'Bert op 5', NPO Radio 5, juli 2017.
- Vleuten, M. van der, www.vverecht.nl, 19 februari 2017, Wet verbetering functioneren VvE's: parlementaire behandeling

3.5. Overige activiteiten

Key-note voordracht

- Hendrikse, M., Fraude bij de vaststelling van de verzekeringsuitkering in rechtsvergelijkend perspectief, gastcollege Universiteit Antwerpen, 18 mei 2017, Antwerpen
- Sap, J.W., 'European Citizenship and Religious Education', LARSN, Law and Religion Scholars Network, Amsterdam, 19 May 2017
- Strikwerda, L., 'Internet als nieuwe plaats delict. Over de juridische en morele implicaties van virtuele strafbaarheid', Symposium "Internet en social media: een complexe realiteit in strafrechtspleging en forensische psychiatrie", GGZ Drenthe, Zeegse, 5-6 oktober 2017.
- Velden, B. van der, 7 juni 2017 Lezing: 'Das Ende der Schriftlichkeit – Anmerkungen zur mündlichen Überlieferung von Gesetzestexten', Afscheidssymposium Prof. Dr. Jutta Hausmann, Evangélikus Hittudományi Egyetem, Budapest
- Velden, B. van der, 3 mei 2017 Lezing: 'Towards a European Benefit Corporation? The Netherlands', Socially Responsible Investing and Benefit Corporation, Dipartimento di Economia e Management, Università di Pisa (invited speaker)

Lezing

- Hendrikse, M., 'Redelijk handelen' en titel 7.17 BW: een verborgen criterium in het huidige verzekeringsrecht, ACIS-symposium "Actualiteiten Verzekeringsrecht", 10 maart 2017 te Amsterdam.
- Hendrikse, M., Uitleg van contracten in het handelsrecht, NTHR symposium 2017, 12 mei 2017 te Amsterdam

- Hendrikse, M., Eigen schuld en verzekeringsvoorwaarden: de normale voorzichtigheid-clausule en de opzetclausule, ACIS-symposium “Juridische aspecten van enige veelvoorkomende verzekeringsvoorwaarden”, 3 november 2017 te Amsterdam
- Janse, R., ‘Is the European Commission a credible guardian of the values?’, 13 Juni 2017, Universiteit Wroclaw, 5th CLEST Seminar of Rule of Law and the Faces of Justice [invited]
- Janse, R., ‘Is the European Commission a credible guardian of the values’, 22 Juli 2017, XXVIII World Congress of the International Association for the Philosophy of Law and Social Philosophy (IVR) in Lisbon, from July 17 to July 21 2017, Lissabon
- Janse, R., ‘Safeguarding European values’, Workshop Troubling (the) Rule of Law, Australian National University, Coastal Campus Kioloa, 8-10 September 2017 [invited]
- Kaya, B., ‘The right to Access Justice for EU Nationals’, ‘Legal implications of Brexit’.
- <https://www.fernuni-hagen.de/videostreaming/rewi/vortraege/20171108.shtml>
- Kaya, B., Conferentie, georganiseerd door de FernUni te Hagen, Duitsland, in samenwerking met de UNED, Spaanse OU, de Britse Open University en de Open Universiteit Nederland, op 8-9 november 2017.
- Velden, B. van der, 7 juli 2017, Implementing the Directive (2013/34/EU) on Corporate Social Responsibility Reporting, the Dutch Situation, Universität Salzburg, Conference Jean Monnet Project Development and Harmonisation of Socially Responsible Investment in the EU
- Velden, B. van der, 7 juli 2017, Workshop: Law & Language; European Charter for Regional or Minority Languages; Summer School European Private Law, Salzburg University
- Velden, B. van der, 17 maart 2017 Lezing: ‘Tera di famia: collectively owned family land and private law in the Dutch Caribbean’, op de conferentie Participatory Practices in Arts and Heritage, bij het Maastricht Centre for Arts and Culture, Conservation and Heritage (MACCH).
- Velden, B. van der, 12 november 2017, lezing bij de boekpresentatie ‘400 Jahre Juden in der Rhön’ van dr. M. Imhof, Tann, Naturmuseum
- Velden, B. van der, 24 juni 2017, openingsrede bij de tentoonstelling ‘400 Jahre Juden in der Rhön’ Tann, Naturmuseum
- Velden, B. van der, 25 juni 2017, voordracht, ‘Freudenthal in Tann’, Kultur- und Geschichtsverein der Region Tann (Rhön)
- Vleuten, M. van der, voordracht proefschrift ‘Gemengde complexen’ op de startbijeenkomst van het juridisch expertnetwerk wonen en bouwen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Rinkes, J.G.J., ACIS, Amsterdam 10 maart 2017, Actualiteiten Zorgverzekering
- Rinkes, J.G.J., JPR advocaten Deventer, Algemene voorwaarden en arbeidsongeschiktheidsverzekering, 9 november 2017
- Rinkes, J.G.J., Robotrecht, lezing t.g.v. dies natalis OU
- J.W. Sap, Scheiding van kerk en staat, RU Groningen, 15 november 2017
- J.W. Sap, Dutch Constitutional Law, Universiteit van Amsterdam, 8 december 2017

Congresorganisatie

- Hendrikse, M., ACIS-symposium ‘Actualiteiten Verzekeringsrecht’, 10 maart 2017, Amsterdam (organisator)
- Hendrikse, M., ACIS-symposium ‘Juridische aspecten van enige veelvoorkomende verzekeringsvoorwaarden’, 3 november 2017, Amsterdam (organisator).
- Janse, R., Democracy in Europe: What about Poland?, in De Balie, 21 november 2017 (i.s.m. Universiteit Tilburg en Vfonds). Videopname: https://www.debalie.nl/agenda/podium/democracy-in-europe%3A-what-about-poland%3F/e_9783043/p_11769842/

Beoordelings- en promotiecommissie

- Dreissen, W. Lid van de promotiecommissie van Imke Smulders ‘ #Politie, twittergebruik door wijkagenten en de veiligheidsbeleving van de burger, promotie d.d. 8 december 2017 aan de Open Universiteit te Heerlen
- Ernes, A.L.H. Promotor Van Vleuten, M., Gemengde complexen, 1 september 2017 (OU)
- Hendrikse, M., lid promotiecommissie R. Knopper, ‘Het beginsel toegankelijkheid in de uitspraken van klachten- en geschillencommissies op het gebied van effectendienstverlening’, promotie UvA 14 november 2017
- Hendrikse, M., promotor H.M.B. Brouwer, Eigen gebrek in het transportverzekeringsrecht. Dit proefschrift is op 22 november 2017 te Amsterdam (UvA) verdedigd.
- Mertens, R., promotor van Van Vleuten, M., *Gemengde complexen* (promotie 1 september 2017), Open Universiteit
- J.W. Sap, Promotie R Jethu-Ramsoedh, Textile labelling, UvA 12 oktober 2017 (promotores MBM Loos en J Luzac)
- Zoethout, C., lid beoordelings- en promotiecommissie Reijer Passchier, Universiteit Leiden, *Informal constitutional change* (promotie 9 november 2017)

- Rinkes, J.G.J., Promotie Harmke Brouwer, Eigen gebrek in het transportverzekeringsrecht, UvA 22 november 2017 (promotores E Du Perron en ML Hendrikse)
- Rinkes, J.G.J., Promotie R Jethu-Ramsoedh, Textile labelling, UvA 12 oktober 2017 (promotores MBM Loos en J Luzac)
- Rinkes, J.G.J., Promotie M van der Vleuten, Gemengde complexen, OU 1 september 2017 (promotores RFH Mertens en ALH Ernes)
- Rinkes, J.G.J., Promotie Frank 't Hart, Zorgplichten, UvA (ABS), 21 december 2017 (promotores R Schotsman en W Kalkman)

Lidmaatschap van commissies

- Kolthoff, E., Member of the NWO independent assessment committee for the External evaluation of NSCR 2011-2016 (site visit September 2017).
- Kolthoff, E., Lid beoordelingscommissie NWO Onderzoekstalent 2018.
- Kolthoff, E., Lid jury Hein Roethoefprijs 2017.
- Kolthoff, E., Lid Wetenschappelijke klankbordgroep Slachtofferhulp Nederland.
- Mertens, R., lid van de Projectgroep Nieuw Modelreglement bij splitsing in appartementsrechten van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. Dit nieuwe modelreglement is in december 2017 vastgesteld.
- Strikwerda, L., Lidmaatschap Adviesgroep Ethiek van Abrona (zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking), Huis ter Heide.

3^e geldstroomproject

- Juli/augustus 2017. **Reumers, M.** en Rinkes, J.: 'Dutch Law regarding the Reorganisation of Insurance Companies', Rapport voor dr. J. Fournier LL.M., Swiss Institute of Comparative Law, Lausanne.
- Nordforsk/PDTOR